

Sygn. akt II UK 318/14

POSTANOWIENIE

Dnia 21 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski

w sprawie z wniosku J. K., N. R.-Ś.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.
o ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 kwietnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyń od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 30 października 2013 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik wnioskodawczyń wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. z 30 października 2013 r. zaskarżając go w części, w której Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w L., tj. pkt. 1 wyroku w zakresie, w którym Sąd drugiej instancji uwzględnił apelację organu rentowego i ustalił podstawę wymiaru świadczeń na kwotę 1.500 zł zamiast 5.000 zł, oraz pkt. II.

Zarzucono naruszenie: art. 41 ust. 12 i 13 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 58 k.c.; art. 58 § 2 k.c. w zw. z art. 13 zd. 1 k.p. oraz naruszenie prawa procesowego, tj. art. 316 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. oraz art. 231 k.p.c.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniano wystąpieniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych sformułowanych w formie następujących pytań:

„czy – na podstawie art. 14 ust. 12 i 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – dopuszczalna jest ingerencja organu rentowego w ustalanie wynagrodzenia zgłaszanego do podstawy wymiaru ubezpieczenia społecznego, a jeżeli tak to czy może ona zostać poczyniona jedynie w oparciu o zasady współżycia społecznego i interes publiczny i bez odwołania do materiału dowodowego, w sytuacji gdy wynagrodzenie to jest ustalone w umowie o pracę pomiędzy stronami – pracownikiem z jednej strony i pracodawcą z drugiej – i jednocześnie bezsprzecznie wskazane zostało, że praca będąca przedmiotem tej umowy była faktycznie wykonywana, a w żaden sposób nie uprawdopodobniono, by wysokość wynagrodzenia zgłoszonego do organu rentowego nie odpowiadała wysokości wynagrodzenia rzeczywiście wypłaconego ubezpieczonej;

czy – jeżeli na pierwsze z pytań odpowiedzieć twierdząco – ustalenie przez organ rentowy słusznego i godziwego wynagrodzenia za pracę będącego podstawą do obliczenia należnych ubezpieczonemu świadczeń ubezpieczeń społecznych może – w oparciu o zasady współżycia społecznego – zostać dokonane jedynie w oparciu o ustalenie kwot wynagrodzeń otrzymywanych przez inne osoby zatrudnione w danym zakładzie pracy na podobnych stanowiskach i kwoty ich wynagrodzeń oraz sytuację ekonomiczną tego zakładu pracy, czy też ustalenie takie powinno ponadto uwzględnić przeciętny ogólny poziom wynagrodzeń osób zatrudnionych na podobnych stanowiskach, jak również osobiste kwalifikacje ubezpieczonego, jego nakład pracy i jej efekty oraz osobiste starania o dobro zakładu pracy.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie jest zwykłym środkiem zaskarżenia i postępowanie kasacyjne nie jest kolejną (trzecią) instancją. Przyjęcie skargi do rozpoznania warunkuje dopiero spełnienie ustawowych przesłanek tzw. przedsądu. Jedną z takich przesłanek jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego

(art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), co służyć ma rozwojowi prawa (por. postanowienie SN z 15 listopada 2007 r., II PK 159/07, LEX nr 863976). Należy podkreślić, że w przypadku tej przesłanki nie chodzi o jakiekolwiek zagadnienie prawne. Problem prawny ujęty w skardze kasacyjnej dotyczyć musi kwestii decydującej o rozstrzygnięciu sprawy, nie może być dla niej prawnie obojętny (postanowienie SN z 25 września 2007 r., I UK 161/07, LEX nr 885063). Ponadto, istotne zagadnienie prawne z założenia charakteryzuje się nowością (postanowienie SN z 30 września 2014 r., III SK 2/14, LEX nr 1544567).

Sformułowane przez pełnomocnika skarżących zagadnienia prawne nie są istotnymi zagadnieniami prawnymi w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Odnosnie pierwszego ze wskazanych problemów, został on rozstrzygnięty w orzecznictwie Sądu Najwyższego, co potwierdza treść uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Pełnomocnik skarżących wskazał tam na uchwałę Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2005 r., II UZP 2/05, OSNP 2005 nr 21, poz. 338. W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził, że w ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (art. 58 k.c.). Należy przypomnieć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego treść stosunku prawnego formułowanego w warunkach wolności zawierania umów nie uchyla się sądowej kontroli pod kątem ogólnych klauzul zabezpieczających życie społeczne przed zjawiskami patologicznymi, które – mimo pozornej zgodności z przepisami nie mogą być objęte ochroną ze strony państwa ze względu na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. Podkreśla się jednocześnie, że cel zawarcia umowy w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego sam w sobie nie jest sprzeczny z ustawą, ale nie może to oznaczać akceptacji dla nagannych i obojętnych społecznie zachowań (wyrok SN z 12 lutego 2009 r., III UK 70/08, LEX nr 725061).

Pełnomocnik skarżących uzasadniając przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w drugiej kolejności wskazał na konieczność precyzyjnego

zakreślenia przez Sąd Najwyższy, kiedy zachodzi sytuacja, gdy okoliczności sprawy wskazują, że wynagrodzenie zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa. Formułując zagadnienie prawne w ten sposób pełnomocnik skarżących myli istotne zagadnienie prawne ze zwykłą wykładnią prawa. Ustalanie kryteriów służących ustaleniu czy wynagrodzenie za pracę będące podstawą do obliczenia należnych ubezpieczonemu świadczeń ubezpieczenia społecznego jest godziwe i słuszne w świetle zasad współżycia społecznego, należy do sfery zwykłej wykładni ustawy i jej zastosowania w okolicznościach faktycznych konkretnej sprawy. W konsekwencji nie może stanowić podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienie SN z 16 marca 2009 r., III UK 90/08, LEX nr 707909). Z podstawowego celu postępowania kasacyjnego, jakim jest ochrona interesu publicznego, wynika bowiem, że dążenie do zastąpienie klauzul generalnych przez opis sytuacji wyczerpujących te klauzule nie może stanowić przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji postanowienia.